

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики музичного виховання та диригування

Карась Г. В.

**Методичні рекомендації
до вивчення та організації самостійної роботи студентів з
навчального курсу «Еволюція художніх стилів у мистецтві»**

Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

Галузь знань	02 Мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Спеціалізація	хорове диригування

Івано-Франківськ, 2017

Автор: **Карась Г. В.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри методики музичного виховання та диригування, заслужений працівник культури України

Рецензенти: **Дугчак В. Г.**, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

Кіндратюк Б. І., доктор мистецтвознавства, доцент кафедри музичної методики музичного виховання та диригування

Карась Г. В.

Методичні рекомендації до вивчення та організації самостійної роботи студентів з навчального курсу «Еволюція художніх стилів у мистецтві» для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації **напрямку підготовки (галузь знань) 02 Мистецтво Спеціальності 025 Музичне мистецтво Спеціалізація Хорове диригування освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»**

Запропоновані методичні рекомендації містять теоретичні положення щодо еволюції художніх стилів у мистецтві.

Впровадження в навчальний процес названих методичних рекомендацій сприятиме оновленню змісту навчання, розширення теоретичних знань з навчального курсу «Еволюція художніх стилів у мистецтві» та адресовані викладачам та студентам вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напрямку підготовки (галузь знань) 02 Мистецтво **Спеціальності 025 Музичне мистецтво Спеціалізація Хорове диригування освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»**

Друкується за рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту мистецтв
Протокол № .... від ..... 2017 р.

Вступ

Предмет «Еволюція художніх стилів у мистецтві» є складовою частиною професійної підготовки студентів до подальшої практичної діяльності майбутнього спеціаліста як вчителя музичного мистецтва, диригента дитячих, навчальних та аматорських хорових колективів, співака, музиканта.

Навчальна дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» базується на теорії і практиці професійного розвитку педагога-музиканта, що забезпечує процес художньо-педагогічної освіти магістрів, формує їх професійний розвиток, що є необхідним для майбутньої музично-педагогічної творчості, музично-педагогічної майстерності, музично-педагогічної культури.

Курс «Еволюція художніх стилів у мистецтві» дає теоретичні знання еволюції художніх стилів у мистецтві і допомагає більш інтенсивному і свідомому засвоєнню профільюючих дисциплін музичного факультету: гри на інструменті, співу, хорового класу, хорового диригування, читання хорових партитур, методики роботи з хором, практикуму роботи з хоровим колективом, хорового аранжування.

Програма курсу розрахована на студентів, які мають музичну підготовку. Курс планується на один семестр з розрахунку дві години на тиждень. Оволодіння предметом «Еволюція художніх стилів у мистецтві» відбувається в процесі слухання лекцій і на практичних заняттях. Мета практичних занять – поглибити і закріпити теоретичні знання студентів. Форми практичних занять – слухання музичних творів різних стильових напрямків, вивчення і аналіз спеціальної музикознавчої літератури, написання рефератів за пройденими темами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні закономірності еволюції художніх стилів у мистецтві.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу «Еволюція художніх стилів у мистецтві» полягає у формуванні засобів професійного розвитку в процесі професійної підготовки магістрів освітнього напрямку «Мистецтво» з педагогічною спеціалізацією; оволодінні науково-теоретичними основами аналізу художніх стилів у мистецтві, як складової навчальної дисципліни музично-педагогічної освіти у вищій школі, та всіх профільних дисциплін диригентської освіти; розширити і професійно загострити тематику теоретичної та методичної підготовки майбутніх хормейстерів, виконавців (вокалістів, інструменталістів), зміст якої не охоплюється повністю рамками стандартних дисциплін; підготовка фахівців – диригентів, хормейстерів, вокалістів, інструменталістів до практичної роботи в якості викладачів спеціальних дисциплін в музичних училищах, училищах мистецтв, педагогічних училищах.

Курс «Еволюція художніх стилів у мистецтві» базується на вивченні таких музичних дисциплін: історія музики, хорове диригування, теорія музики, сольфеджіо, гармонія, фортепіано, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, хоровий клас, вокальний клас, хорознавство, аранжування, педагогіка, психологія, музична психологія. Дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» є однією з профілюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як викладача. Дисципліна дає основні знання про зміст розвиток художніх стилів у мистецтві.

Досягнення мети передбачає опанування майбутніми педагогами-музикантами змісту курсу, що виявляться у:

- стійкій мотивації культурного зростання засобами професії і усталеному професійному інтересі до безперервного оновлення індивідуально-професійного ресурсу;

- знаннях основних теорій розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також проведення наукових досліджень;

- здатності до системної апперцепції і інтеграції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивації у педагогічній реальності;

- здатності і уміннях використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку себе і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини;

- уміннях зрозумілого донесення власної професійної позиції до фахівців і нефахівців у музично-педагогічній галузі;

- навичках самостійно продовжувати навчання.

1.2. Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності розв'язання таких **завдань** курсу:

- формування умінь самоорганізації творчого потенціалу відповідно до потреб професійної реальності і культурних вимог її вдосконалення;

- формування професійного менталітету науково-педагогічного працівника музично-педагогічної і мистецької галузей;

- формування соціально-професійних і міжпредметних компетенцій;

- формування музично-педагогічного професіоналізму педагога-музиканта, музиканта-викладача;

- розвиток здатності до інтелектуальної автономності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні теорії розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також для проведення наукових досліджень;

- здатності до системної апперцепції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивації у педагогічній реальності;

- здатності уміння використовувати знання для вирішення проблем особистісного розвитку і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекст художнього розвитку людини;
- передові технології і стратегії з формування духовності, дійсної сутність взаємин культури і мистецтва, культури і цивілізації, культури і інструментальної музики;
- чітке усвідомлення джерел духовності та завдання збереження світу музично-вокальних цінностей;
- найкращі зразки музичного мистецтва;
- духовно-просвітницьку діяльність у мистецькій сфері;
- здійснювати аналіз явищ сучасного мистецтва як соціокультурного феномена в історичному ракурсі;
- основні стильові напрямки та процеси розвитку української та світової культури минулого та сучасності;
- стилі, жанри, напрямки, особливості та закономірності музичного процесу.

вміти:

- давати змістовну лаконічну характеристику історичної епохи і робити різнобічний узагальнений аналіз суспільно-політичних обставин, які сприяли появі того чи іншого художнього стилю чи напрямку у мистецтві;
- характеризувати особливості розвитку музики на різних етапах її історичного функціонування, характерних мистецьких напрямів в умовах різних суспільних формацій;
- дати аналіз конкретних музичних творів з точки зору їх жанрово-стильових рис, музичної форми, мовно-виражальних засобів;
- розкрити співвідношення традиційного і новаторського в музиці композиторів різних шкіл та творчих угруповань, спираючись на нові дослідження в галузі музичного мистецтва;
- визначати головні теми прослуханих музичних творів.

З метою актуалізації самостійної роботи студентів їм пропонуються різні види практичних занять: слухання та аналіз музичних творів композиторів різних стильових епох, перегляд художніх фільмів про композиторів та співаків з наступним аналізом, підготовка рефератів про музичні твори того чи іншого стилю, перегляд ілюстративного матеріалу за темою заняття.

Методика самостійної роботи: загальні зауваження

Самостійна робота студентів (СРС) – органічна і невід’ємна частина навчального процесу, значення якої полягає в тому, що вона:

- формує потребу і навички систематичного та обґрунтованого вивчення документів;
- дозволяє напрацювати навички наукового пошуку;

- створює сприятливі умови для повного використання індивідуальних особливостей людини у навчанні;
- є найважливішою умовою формування світоглядних засад;
- сприяє набуттю таких якостей, як наполегливість та системність у виконанні роботи. Велике значення самостійної роботи у підготовці сучасних фахівців підтверджується багатою практикою вищої школи. Сьогодні СРС приділяється особливе місце в організацію навчання у вищій школі. Кількість обов'язкових аудиторних занять скорочується, посилюється акцент на організації самостійної роботи, що розвиває індивідуальні форми навчання і виховання. Уміння творчо мислити, орієнтуватися в потоці наукової інформації, самостійно ставити й вирішувати принципово нові завдання – вимога постіндустріального суспільства. Сьогодні процес навчання у вищому закладі освіти все більше спирається на самостійну, близьку до дослідної роботу студента.

Без самостійної роботи важко набути поглиблених знань. Оволодіння навичками самостійної роботи дає студенту змогу виконувати необхідну роботу якісно і в мінімальний термін. Вища школа покликана навчити студентів працювати в повну міру їх можливостей і здібностей, розвивати в них смак до творчого пошуку, виховувати в майбутніх фахівців прагнення до постійного збагачення і поновлення набутих знань. У підсумку СРС має сформувати у студентів знання і вміння, що дозволять їм самостійно вирішувати професійні завдання і проблеми.

У поняття «самостійна робота» входить не тільки робота, яку студенти виконують під час самопідготовки, але і самостійна діяльність у процесі навчання. Таким чином, СРС складається як з аудиторної роботи на лекціях та семінарах, так і з поза аудиторних занять.

У широкому значенні зміст самостійної роботи з еволюції художніх стилів включає:

- слухання і конспектування лекцій;
- роботу на семінарських заняттях;
- слухання та аналіз музичних творів;
- вивчення рекомендованої літератури, джерел та їх конспектування;
- підготовку рефератів та повідомлень про окремі музичні твори різних стильових епох;
- підготовку наукових доповідей та повідомлень на студентські науково-практичні конференції;
- підготовку до заліку.

Рекомендації з самоорганізації СР. Багато залежить від самого студента, від його ставлення до навчання, до виконання своїх обов'язків. Щоб навчитися самостійно засвоювати навчальний матеріал, він повинен проявити силу волі, наполегливість і цілеспрямованість, виховувати в собі тверду самодисципліну, виробляти й дотримуватися розумного режиму навчання і відпочинку. Навчати

їх у всьому поводитися самостійно – мислити, обмірковувати, планувати свою роботу, тобто цінувати свій час й уміти розподіляти його, бачити перспективу в роботі, передбачати можливі труднощі тощо.

Особливості самостійної підготовки до семінарських занять

Участь у семінарських заняттях має бути спрямована не просто на набуття певної суми знань, а головним чином на вироблення уміння і навичок за допомогою отриманих знань самостійно розбиратися у складних процесах суспільного розвитку. Одним з ефективних засобів активізації студентів на семінарських заняттях є проблемне навчання, що сприяє розвитку творчої думки і процесу пізнання.

Семінарські заняття в умовах проблемного навчання можуть набувати різних організаційних форм – «круглий стіл», ділова гра, диспут, прес-конференція, конкурс на краще знання першоджерел та ін. У їх основі – інтенсифікація навчального процесу через змагальність, поглиблення якісної підготовки, підвищення відповідальності за ефективне вирішення питань семінару, вироблення вміння відстоювати власні переконання, вести творчі дискусії, набувати навичок організаторської роботи.

Семінар («семінар» латинською мовою означає «розсадник», а в буквальному розумінні – поширення знань шляхом усних виступів і обговорень), найбільш поширена форма – розгорнута бесіда, яка вимагає знання фактичного матеріалу, уміння аргументовано викласти свої знання в усній формі. При підготовці до семінарського заняття треба керуватися такими рекомендаціями:

- Докладно ознайомтеся з темою і планом семінарського заняття, кожним із винесених на розгляд питань.
- Заовте у бібліотеці відповідні рекомендовані джерела й літературу, насамперед обов'язкову.
- Прочитайте документальні джерела й основну літературу до кожного з питань семінару, намагаючись осмислити прочитане.
- Законспекуйте необхідний матеріал, випишіть цитати.
- Складіть план і текст свого виступу на семінарському занятті з кожного питання.

Рекомендації по роботі з текстом:

- Не переписуйте цілі речення чи абзаци; краще виписуйте ключові думки, ідеї.
- Затримуйте увагу на наступному реченні кожного абзацу, особливо коли це великі абзаци.
- Звертайте обов'язково увагу на так звані слова-сигнали – «отже», «таким чином» та ін., які вживаються з метою акцентувати увагу на чомусь важливому.
- Уважно ознайомтеся з висновками автора.
- Відразу після прочитаного перевірте, що ви запам'ятали, і відобразіть ключову думку, факти, власні оцінки у вигляді послідовної схеми.

Одним із шляхів запам'ятовування та засвоєння матеріалу є ведення записів прочитаного. Основні форми записів – план, виписки, тези, анотація, резюме і конспект. Конспектувати необхідно цілеспрямовано, заздалегідь уявляючи, які аспекти, положення роботи мають найбільш важливе значення. Дуже важливо робити лаконічні записи, виділяючи й записуючи тільки найсуттєвіше, опускаючи другорядні аргументи, деталі. Дуже роздутий конспект дає мало користі.

Важливе значення має продумане оформлення конспектів, їх акуратне ведення. Записи доцільно вести в загальному зошиті чорнилами, сторінки нумерувати, щоб швидко знайти потрібний матеріал.

Конспект не повинен бути суцільним текстом. Необхідно поділити конспект відповідно до логічного плану книги, її структури. Досягається розчленування шляхом використання запису відступами, коли одне положення відокремлюється від іншого: використовувати абзаци, спеціальне маркування. Оформлення конспекту має бути чітким, наочним, забезпечувати зручність у користуванні ним.

За характером оформлення конспекти поділяються на три види: **текстуальний, вільний, змішаний**. Під час конспектування джерел з навчальною метою краще користуватися вільним або змішаним конспектом. У вільному конспекті викладання твору ведеться своїми словами, але не виключається використання і авторських фраз, висловів, текстуальних записів. Складаючи вільний конспект, не бажано відступати від авторського плану книги або статті. Помилки припускають ті студенти, які складають конспект відповідно до плану семінару, відступаючи від логічної структури джерела. Вільний конспект надає змогу краще усвідомлювати й закріплювати в пам'яті прослухане, прочитане. Змішаний конспект поєднує позитивну якість не тільки вільного конспекту, але й інших видів запису. У змішаному конспекті допускаються записи і у вигляді плану, цитат, виписок та схем, складених на авторському матеріалі.

Таким чином, запис прочитаного, в якій би формі він не проводився, – результат великої самостійної творчої праці з вивчення та засвоєння джерела, важливий етап самостійної роботи.

Отже, правильна підготовка організації самостійної роботи є важливим чинником підвищення ефективності і якості набуття теоретичних знань.

Одне з найскладніших завдань, яке має виконати студент – підготовка доповіді. Доповідь (повідомлення), яку планується виголосити на семінарі, має відповідати таким вимогам:

- Методологічно правильно й повно розкрити зміст вибраного питання;
- Показати самостійну роботу над джерелами та літературою;
- Продемонструвати вміння планувати чітко все те, що вивчається і зрозуміло формулювати головні питання виступу.

Для студента-доповідача особливого значення набувають три фактори: володіння матеріалом; володіння собою; володіння аудиторією.

Вимоги й рекомендації до написання реферату

Реферат – одна із форм самостійного опанування студентом певних знань. Для його підготовки підбирається спеціальна література, робляться виписки, які згодом компонують відповідно до поставлених завдань. Кінцевий результат написання реферату – оприлюднення його результатів.

Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, 2-3 розділи, висновки, список використаної літератури.

Загальний обсяг реферату: до 15 сторінок, з них до 2 сторінок – вступ, 12 сторінок – основний текст, 1 сторінка – висновки.

Відлік сторінок починають з титульного аркуша. Проте титульний аркуш і аркуш «зміст» не нумерують, а починають із третьої сторінки – «ВСТУП» – у верхньому правому куті із цифри «3».

У вступі зазначають актуальність теми, особисте ставлення до обраної проблеми, хронологічні й територіальні рамки дослідження. Потім дають аналіз використаної літератури, вказуючи внесок кожного автора в розкриття проблеми. І нарешті – визначають мету та завдання роботи.

Кожен розділ, як правило, розкриває суть одного із завдань, і завершується загальним висновком.

У висновках до реферату підводять загальні підсумки роботи.

Обов'язковою умовою для написання реферату є текстові посилання на використану літературу. У кінці речення ставлять квадратні дужки, в яких зазначають порядковий номер появи в тексті джерела і сторінку, з якої зроблено пряме цитування тексту чи просто передача суті матеріалу, наприклад [4, с. 37].

Список використаної літератури складають в міру появи посилань у тексті. При цьому зазначають загальну кількість сторінок книги чи статті.

Зразок складання бібліографічного покажчика:

а) Книга із зазначенням автора:

Михайлов М. Стиль в музиці: исследование. Л.: Музыка, 1981. 262 с.

б) Книга без зазначення автора:

Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. М.: ЗАО «БММ», 2006. С. 12-15.

в) Багатотомне видання:

Давня історія України: В 2 т. К.: Либідь, 1995. Т. 2. 220 с.

г) стаття часопису:

Карась Г. Тема голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в контексті музики постмодерну: на прикладі опери Вірко Балея // Культура і сучасність : альманах. К.: Міленіум, 2013.– № 2. С.102–107.

Кількість використаної літератури має бути не менше 5 джерел. При цьому, по можливості, бажано використати найновіші видання.

Висока оцінка за виконання реферату залежить від дотримання усіх вищезазначених вимог і успішного захисту. Виступ (до 10 хв.) має передати основні положення реферату. При цьому особливо враховується вільне володіння матеріалом, вміння аргументовано обстоювати свою думку й зацікавити аудиторію.

Зміст навчальної дисципліни та теми для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Стиль. Стильові напрями від античності до романтизму

Тема 1. Стиль. Художній стиль. Поняття стилю в музиці

1. Естетичні концепції мистецтва
2. Види мистецтва
3. Стиль в мистецтві
4. Рівні та ознаки стилю
5. Питання стилю в музиці

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: концепції мистецтва в історії естетики; види мистецтва; поняття «стиль»; стилі в мистецтві; поняття «художній стиль»; поняття «музичний стиль»; рівні та ознаки стилю; стильові рівні музичного мистецтва.

Питання та завдання для самоконтролю

- Які концепції мистецтва існували в історії естетики?
- Які є види мистецтва?
- Що таке «стиль»?
- Які є стилі в мистецтві?
- Що таке «художній стиль»?
- Що таке «музичний стиль»?
- Які є рівні та ознаки стилю?
- Які є стильові рівні музичного мистецтва?
-

Основна література

Лосев А. Ф. Проблема художественного стиля. – К.: Collegium, 1994. – 288 с.
Михайлов М. Стиль в музыке: исследование / М. Михайлов. – Л.: Музыка, 1981. – 262 с.

Додаткова література

Античные теории языка и стиля. – М.–Л., 1936.
Власов В. Г. Стили в искусстве : словарь. Т. 1. – СПб. : Кольна, 1995. – 672 с.

- Гете И. В. Из моей жизни. Поэзия и правда // Гете И. В. Собр. соч. В 10-ти т., т. 10. – М., 1937.
- Європейські стилі в українській архітектурі : презентація [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.authorstream.com/Presentation/aSGuest100852-1053235-european-style-architecture-ukrainian/>
- Зонтаг С. Проти інтерпретації та інші есе. – Львів : Кальварія, 2006. – 320 с.
- Музыкальная энциклопедия. – М., 1973 –1978. Т.1–4.
- Новиченко Л. М. Проблеми стильової диференціації в сучасних східно-слов'янських літературах. – К., 1968.
- Соколов А. Н. Теория стиля. – М., 1968;
- Типология стилевого развития нового времени. – М., 1976.
- Типология стилевого развития XIX века. – М., 1977.
- Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой культуры. В 2-х т. Т.1. Гельштальт и действительность. – М., 1993.

Тема 2. Старовинна музика. Музична культура Середньовіччя

1. Античність. Виникнення музики. Перші музичні інструменти.
2. Музика давніх цивілізацій.
3. Музика античної Греції і Риму. «Небесна гармонія сфер».
4. Християнська літургія. Григоріанські піснеспіви.
5. Виникнення поліфонії. Органна музика.
6. Мистецтво *Ars antique/Ars nova*, або Нове мистецтво.
7. Світська музика: бродячі артисти і трубадури.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: походження музики; перші музичні інструменти; музика давніх цивілізацій; музика античної Греції і Риму; виникнення християнської літургії і григоріанських піснеспівів; виникнення поліфонії, органної музики; мистецтво *Ars antique/Ars nova*, або Нове мистецтво; світська музика: бродячі артисти і трубадури.

Питання та завдання для самоконтролю

- Як виникла музика?
- Які теорії виникнення музики Ви знаєте?
- Які перші музичні інструменти Ви знаєте?
- Які давні цивілізації мали музичну культуру?
- Що таке «Небесна гармонія сфер»?
- Коли і де склалася музична культура, що пов'язана з християнством?
- Що таке християнська літургія і григоріанські піснеспіви?
- Які періоди розвитку поліфонії Ви знаєте?

- Як розвивалася органна музика?
- Охарактеризуйте мистецтво Ars antique/Ars nova або Нове мистецтво.
- Охарактеризуйте світську музику епохи Середньовіччя.
- Хто такі трубадури?
-

Основна література

- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.8 –52. – (Всеобщая история).
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 6–21 с. : ил.
- Музична естетика античного світу / вступ. нарис і збір. текстів проф. О. Ф. Лосева. – К.: Музична Україна, 1974. – 220 с.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.12–15.
- Розеншильд К. История зарубежной музыки. Вып I. До середины XVIII века. – М. : Музыка, 1973. – С. 7–94.
- Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – С.21–101.

Додаткова література

- Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Тема 3. Мистецтво епохи Ренесансу (Відродження)

1. Золота епоха поліфонії. Мадригал.
2. Інтермедія та мадригальна комедія – попередниці опери. Народження опери.
3. Еволюція інструментальної музики. Клавірна музика. Ансамблева музика. Музика для скрипки, лютні і віоли.
4. Революція друку.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: характеристика епохи Ренесансу (Відродження); розвиток поліфонії в епоху Ренесансу; франко-фламандська школа, поліфонічний стиль для хору а cappella, характеристика мадригалу; інтермедія та мадригальна комедія як попередниці опери, народження опери;

еволюція інструментальної музики, клавiрна музика, ансамблева музика, музика для скрипки, лютні і віоли; революція друку.

Питання та завдання для самоконтролю

- Дайте характеристику епохи Ренесансу (Вiдродження).
- Особливості розвитку поліфонії в епоху Ренесансу.
- Представники і характеристика франко-фламандської школи;
- Що таке мадригал?
- Як і де виникла опера? Які жанри були її попередницями? Що таке «Флорентійська Камерата»?
- Дайте характеристику еволюції інструментальної музики (клавiрна музика, ансамблева музика, музика для скрипки, лютні і віоли).
- В чому полягає революція друку для розвитку музичної культури?

Основна література

- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.53 –73. – (Всеобщая история).
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 22–37 : ил.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.16–17.
- Розеншильд К. История зарубежной музыки. Вып I. До середины XVIII века. – М. : Музыка, 1973. – С. 95–190.
- Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – С.101–178.

Додаткова література

- Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Тема 4. Мистецтво епохи Бароко

1. Велике представлення епохи бароко – опера. Оперні театри. Опери Генделя.
2. Духовна музика епохи бароко: жанр ораторії; жанр кантати.
3. Йоган Себастьян Бах (1685–1750) – геній бароко.
4. Георг Фрiдрiх Гендель (1685 –1759) – від опери до ораторії
5. Клавесин. Концерти і *concerto grosso*. Сольний концерт.
6. Антоніо Вiвальді (1678–1741) – венеційська розкіш.

6. Стил ь пізнього бароко і галантна музика. Стил ь рококо.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: розвиток опери в епоху бароко; оперні жанри; опери Г. Ф. Генделя; духовна музика епохи бароко: жанри ораторії та кантати; творчість Антоніо Вівальді, Йогана Себастьяна Баха, Георга Фрідріха Генделя; розвиток інструменту клавесину; особливості жанрів концерту і *concerto grosso*, сольного концерту епохи бароко; стил ь пізнього бароко і галантна музика; стил ь рококо.

Питання та завдання для самоконтролю

- Як відбувався розвиток опери в епоху бароко? Які оперні жанри мали місце в цю епоху?
- Дайте характеристику опер Г. Ф. Генделя.
- Які особливості духовної музики епохи бароко?
- Дайте характеристику жанрі ораторії та кантати епохи бароко.
- Охарактеризуйте творчість Антоніо Вівальді.
- Охарактеризуйте творчість Йогана Себастьяна Баха.
- Охарактеризуйте творчість Георга Фрідріха Генделя.
- Як розвивався інструмент клавесин?
- Які особливості жанрів концерту і *concerto grosso*, сольного концерту епохи бароко?
- Що таке стил ь пізнього бароко і галантна музика?
- Які особливості стилю рококо?

Слухання та аналіз творів:

- Антоніо Вівальді: Пори року (Весна. Літо. Осінь. Зима).
- Антоніо Вівальді: Концерт для мандоліни, струнного ансамблю і басо континуо
- Антоніо Вівальді: Концерт для флейти, струнного ансамблю і басо континуо . II cardellino («Щиглик»)
- Й. С. Бах. Токата і fuga ре мінор (орган)
- Й. С. Бах. Сюїта № 3 ре мажор: Арія (клавесин)
- Й. С. Бах. Сюїта № 2 сі мінор: «Менует», «Жарт»
- Й. С. Бах. Прелюдія до мінор (лютня)
- Й. С. Бах. «Гольдбергівські варіації: Арія» (клавесин)
- Й. С. Бах. «Страсті за Матфеєм: № 67 Речитатив і хор «Тепер Ісус досяг спокою»; № 68 Хор «Ми всі в сльозах до Тебе схиляємось»

- Г. Ф. Гендель. «Мессія»: хор «And He Shall Purify» («І очистить синів»)
- Г. Ф. Гендель . «Мессія»: «Алилуя»

Переглянути художній фільм «Фарінеелі»

і проаналізувати епоху, статус співаків, назвати прізвища композиторів і співаків, які є дійовими особами у фільмі, які твори звучать, визначити типи голосів співаків, які музичні інструменти використовуються у фільмі.

Основна література

- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С. 74–138. – (Всеобщая история).
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст.: навч. посіб. – Вид. 2-ге, випр., і доп. – К.: Освіта України, 2010. – 416 с.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 38–57: ил.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.18–79.
- Розеншильд К. История зарубежной музыки. Вып I. До середины XVIII века. – М. : Музыка, 1973. – С. 191–533.
- Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – С.170–226; 267–282.

Додаткова література

Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Тема 5. Музичне мистецтво класицизму

- Характеристика стилю класицизму.
- Опера-серія і опера-буффа.
- Крістоф Віллібальд Глюк – оперний реформатор.
- Оперні жанри Франції, Німеччини, Англії, Іспанії: французька комічна опера, німецько-австрійський зінгшпіль, англійські та іспанські жанри.
- Розвиток крупних інструментальних форм: виникнення симфонії, класичний концерт, камерна музика.
- Церковна музика в епоху класицизму.

7. Франц Йозеф Гайдн (1732–1809) – один із основоположників віденської класичної школи.
8. Вольфганг Амадей Моцарт (1756–1791) – величний геній світового музичного мистецтва.
9. Людвіг ван Бетховен (1770–1827) – ключова фігура в західній класичній музиці періоду між класицизмом та романтизмом.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: характеристика стилю класицизму; опера-серія і опера-буффа; оперні реформи К. В. Глюка; оперні жанри Франції, Німеччини, Англії, Іспанії: французька комічна опера, німецько-австрійський зінгшпіль, англійські та іспанські жанри; розвиток крупних інструментальних форм: виникнення симфонії, класичний концерт, камерна музика; церковна музика в епоху класицизму; творчість Ф. Й. Гайдна, В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена.

Питання та завдання для самоконтролю

- Дайте характеристику стилю класицизму.
- Що таке опера-серія і опера-буффа?
- В чому суть оперних реформ К. В. Глюка;
- Дайте характеристику оперних жанрів Франції, Німеччини, Англії, Іспанії: французька комічна опера, німецько-австрійський зінгшпіль, англійські та іспанські жанри.
- Охарактеризуйте розвиток крупних інструментальних форм: виникнення симфонії, класичний концерт, камерна музика.
- Як розвивалася церковна музика в епоху класицизму?
- Дайте характеристику творчості Ф. Й. Гайдна, В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена.

Слухання та аналіз творів:

- В. А. Моцарт. Концерт для фортепіано з оркестром № 23: ч.2.
- В. А. Моцарт. Опера «Чарівна флейта»: Арія Папагено; Арія Таміно; Арія Цариці ночі.
- В. А. Моцарт. Реквієм: Hostias (Жертва)
- В. А. Моцарт. Симфонія № 40 соль-мінор: 1 частина.
- Л. ван Бетховен. Симфонія № 5 до мінор. I-ша частина.
- Л. ван Бетховен. Увертюра «Егмонт».
- Л. ван Бетховен. Фортепіанна соната № 14 до-дієз мінор, «Місячна», I частина
- Л. ван Бетховен. Фортепіанна соната № 8 до-мінор, «Патетична», I частина.
- Л. ван Бетховен. Симфонія № 9 ре мінор «Хоральна», 4-а частина.

Переглянути художні фільми і проаналізувати їх:

«Бессмертная Возлюбленная / Immortal Beloved» (про Людвіка ван Бетховена 1994), «Переписывая Бетховена / Copying Beethoven» (2006), «Амадей» («Amadeus»; 1984).

Основна література

- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.139–179. – (Всеобщая история).
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст.: навч. посіб. – Вид. 2-ге, випр., і доп. – К.: Освіта України, 2010. – 416 с.
- Конен В. История зарубежной музыки. Вып. III. Германия, Австрия, Италия, Франция, Польша с 1789 года до середины XIX века. – М. : Музыка, 1972. – С.9 –167.
- Левик Б. История зарубежной музыки. Вып II. Вторая половина XVIII века. – М. : Музыка, 1974. – С.5 –275.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 58–73: ил.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.81–113..
- Стендаль. Жизнеописания Гайдна, Моцарта и Метастазіо. Жизнь Россіні / Стендаль. – Алма-Ата : Онер, 1987. – 686 с.
- Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – С.227 –250; 282 –383.

Додаткова література

Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Програмові вимоги оцінювання знань, умінь та навичок за кредитно-модульною системою

Модуль I.

Дати відповідь на запитання:

- Що таке «стиль»?
- Що таке «музичний стиль»?
- Коли і де склалася музична культура, що пов'язана з християнством. Охарактеризуйте світську музику епохи Середньовіччя.
- Дайте характеристику епохи Ренесансу (Відродження).

- Дайте характеристику еволюції інструментальної музики (клавірна музика, ансамблева музика, музика для скрипки, лютні і віоли).
- Як відбувався розвиток опери в епоху бароко? Які оперні жанри мали місце в цю епоху?
- Які особливості духовної музики епохи бароко?
- Охарактеризуйте творчість Антоніо Вівальді.
- Охарактеризуйте творчість Йогана Себастьяна Баха.
- Охарактеризуйте творчість Георга Фрідріха Генделя.
- Дайте характеристику стилю класицизму
- Дайте характеристику оперних жанрів Франції, Німеччини, Англії, Іспанії: французька комічна опера, німецько-австрійський зінгшпіль, англійські та іспанські жанри.
- Охарактеризуйте розвиток крупних інструментальних форм: виникнення симфонії, класичний концерт, камерна музика.
- Дайте характеристику творчості Ф. Й. Гайдна, В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена.

Змістовий модуль 2. Романтизм та стильові напрямки ХХ ст.

Тема 6. Романтизм в музиці

- Загальна характеристика стилю.
- Французька Революція і роль буржуазії. Просвітництво.
- Нова концепція музики: естетика піднесеного.
- Романтичний жанр Lieder – основа творчості Франца Шуберта.
- Фортепіано – основний інструмент романтиків.
- Великі композитори-піаністи: Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Ліст.
- Камерна музика.
- Романтичний симфонізм (Ф. Мендельсон, А. Брукнер, Й. Брамс, Г. Берліоз).
- Апофеоз bel canto: Д. Россіні, Г. Доницетті і В. Белліні.
- Французька комічна опера і велика опера (Дж. Мейєрбер, Ш. Гуно, Ж. Массне, Ж. Оффенбах, Ж. Бізе).
- Німецька опера до вагнерівської реформи. К. М. Вебер.
- Музична драма Ріхарда Вагнера.
- Джузеппе Верді.

Національні школи: виникнення, еволюція розвитку

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: загальна характеристика стилю романтизму; Французька Революція і роль буржуазії, Просвітництво; нова концепція музики: естетика піднесеного; романтичний жанр Lieder – основа творчості Франца Шуберта; фортепіано – основний інструмент романтиків; великі композитори-

піаністи: Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Ліст; камерна музика; романтичний симфонізм (Ф. Мендельсон, А. Брукнер, Й. Брамс, Г. Берліоз); апофеоз bel canto: Д. Россіні, Г. Доніцетті і В. Белліні; французька комічна опера і велика опера (Дж. Мейєрбер, Ш. Гуно, Ж. Массне, Ж. Оффенбах, Ж. Бізе); німецька опера до вагнерівської реформи. К. М. Вебер; музична драма Ріхарда Вагнера; оперна творчість Джузеппе Верді; національні школи: виникнення, еволюція розвитку.

Питання та завдання для самоконтролю

- Дайте загальну характеристику стилю романтизму.
- Вплив Французької Революції, Просвітництва та роль буржуазії у розвитку музичного мистецтва.
  - В чому сутність нової концепції музики: естетика піднесеного.
  - Дайте характеристику романтичного жанру Lied як основи творчості Франца Шуберта.
    - Фортепіано – основний інструмент романтиків.
    - Дайте характеристику творчості великих композиторів-піаністів: Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста.
    - Розвиток камерної музики.
    - Романтичний симфонізм (Ф. Мендельсон, А. Брукнер, Й. Брамс, Г. Берліоз);
      - В чому полягає апофеоз bel canto: Д. Россіні, Г. Доніцетті і В. Белліні?
      - Особливості французької комічної опери і великої опери (Дж. Мейєрбер, Ш. Гуно, Ж. Массне, Ж. Оффенбах, Ж. Бізе).
      - Німецька опера до вагнерівської реформи. К. М. Вебер
      - Музична драма Ріхарда Вагнера;
      - Дайте характеристику оперної творчості Джузеппе Верді;.
      - Дайте характеристику національних шкіл: виникнення, еволюція розвитку.

Слухання та аналіз творів:

- Ф. Шуберт. Вокальні цикли: «Прекрасна мельничка» («В дорогу»), «Зимовий шлях» («Постоялий двір»). «Серенада» із збірника «Лебедина пісня».
- Ф. Шуберт. Квартет № 14 ре-мінор «Смерть і дівчина» (2-га частина)
- Ф. Шопен. Етюд до мінор, «Революційний», Балада № 1 соль-мінор
- Ф. Шопен. Полонез № 6 ля-бемоль мажор; Полонез № 3 «Воєнний»
- Ф. Шопен. Соната для фортепіано № 2 сі-бемоль мінор: 3-тя частина
- Ф. Шопен. Фантазія-експромт до-дієз мінор
- Ф. Шопен. Ноктюрн мі бемоль мажор, ор.9
- Ф. Мендельсон. Концерт для скрипки з оркестром мі-мінор. 2-га частина.
- Ф. Мендельсон. «Сон в літню ніч»: Весільний марш
- А. Дворжак. Слов'янські танці: № 2 ор.72.
- Дж. Россіні. Опера «Севільський цирульник»: Арія Фігаро; опера «Діва озера» – арія «Скільки пристрасті»; опера «Мойсей в Єгипті» – «Молитва Мойсея»

- Ж. Бізе. Опера «Кармен»: Прелюдія; хабанера Кармен «У любові, як у пташки, крила»; Куплети Ескамільйо.
- П. Чайковський. Балет «Лускунчик»: Вальс квітів
- П. Чайковський. Симфонія № 6 «Патетична», 3-я частина
- П. Чайковський. Фортепіанний концерт № 1 сі-бемоль мінор, 1-ша частина.
- П. Чайковський. Романс, ор.5 у перекладі для струнного оркестру
- Е. Гріг. Фортепіанний концерт ля мінор, I. ч.; Лірична п'єса № 3 «Похід гномів»; Сюїта «Пер Гюнт»: «Ранок», «Пісня Сольвейг», «Танець Анітри», «В печері гірського короля».
- Дж. Верді. Опері: «Набукко» – хор полонених євреїв «Лети, думко, на золотих крилах» («Ти прекрасна, наша батьківщино»); «Травіата» – «Застольна пісня»; «Ріголетто» – арія герцога «Серце красунь схильне до зрад»
- Й. Брамс. Угорський танець № 6 ре-бемоль мажор; Концерт для фортепіано з оркестром № 2 сі-бемоль мажор, IV ч.; Колискова № 4.

Основна література

- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.180–253. – (Всеобщая история).
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Конен В. История зарубежной музыки. Вып. III. Германия, Австрия, Италия, Франция, Польша с 1789 года до середины XIX века. – М. : Музыка, 1972. – С.168–517.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 74–113: ил.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.115–217.

Додаткова література

- Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Тема 7. Музична культура ХХ століття. Багатство стильових напрямків. Різноманіття і криза першої половини ХХ століття.

- 1.Класична музика у ХХ ст.: пізній романтизм кінця XIX – початку ХХ ст. Постромантизм.
2. Різноманіття і криза ХХ століття. Прогрес і традиції. Криза музичної мови. Нові шляхи: музичні течії на пограниччі століть: імпресіонізм, символізм. Експресіонізм.

3. Період неокласицизму. Додекафонія. Нова Віденська школа: криза тональності. Арнольд Шенберг (1874–1951), Альбан Берг (1885–1935) і Антон Веберн (1883–1945). Бела Барток.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: класична музика у ХХ ст.: пізній романтизм кінця ХІХ – початку ХХ ст., пост романтизм; різноманіття і криза ХХ століття; прогрес і традиції; криза музичної мови; нові шляхи: музичні течії на пограниччі століть: імпресіонізм, символізм. Експресіонізм; період неокласицизму; додекафонія; нова Віденська школа: криза тональності. Арнольд Шенберг, Альбан Берг і Антон Веберн. Бела Барток.

Питання та завдання для самоконтролю

- Як розвивалася класична музика у ХХ ст.: пізній романтизм кінця ХІХ – початку ХХ ст., пост романтизм.
- В чому полягає різноманіття і криза музики ХХ століття;
- Як проявляються прогрес і традиції у ХХ ст.?
- В чому сутність кризи музичної мови?
- Які нові шляхи розвитку музики?
- Музичні течії на пограниччі століть: імпресіонізм, символізм. Експресіонізм; період неокласицизму;
- В чому сутність додекафонії?
- Нова Віденська школа: криза тональності. Арнольд Шенберг, Альбан Берг і Антон Веберн.
- Творчість Бели Бартока.

Слухання та аналіз творів:

К. Сен-Санс. «Карнавал тварин» : Лебідь; «Різдвяна ораторія» : 8-а частина «Алилуя»

І. Стравінський. Балет «Весна священна»: Весняні хороводи

І. Стравінський. Балет «Жар-птиця»: Поганий пляс царства Кощея

Г. Малер Симфонія № 8: 2-а частина «Все швидкоплинне – символ, порівняння»

Р. Штраус. Життя героя : Герой

Д. Гершвін. «Рапсодія в блюзових тонах»

А. Шенберг «Місячний П'єро»

Б. Барток «Аллегро барбаро

Основна література

Баженова Л. Мировая художественная культура. ХХ век. Кино, театр, музыка (+CD) / Л. М. Баженова, Л. М. Некрасова, Н. Н. Курчан, И. Б.

- Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2008. – С.238–322: ил. – (Серия «Мировая художественная культура»).
- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.254–300. – (Всеобщая история).
- Друскин М. О западно-европейской музыке XX века / М. Друскин. – М.: Советский композитор, 1973. – 271 с.
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- История зарубежной музыки. Вып. 5. Конец XIX– начало XX века / ред. И. Нестьев. – М. : Музыка, 1988. – С.3–438.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 114–137.
- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.219–313.
- Сердюк А. В., Уманец О. В. Пути развития украинского и зарубежного искусства : пособие. – Харьков: Основа. 2001. – 242 с. Доступно за: http://adhdportal.com/book_2805.html

Додаткова література

Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Тема 8. Музичні стилі повоєнного періоду XX ст.

- Американський музичний експерименталізм.
- Нова музика: післявоєнний музичний авангард (1950–1960 рр.). Музичний серіалізм. Принцип невизначеності – музична алеаторика. Сонорна композиція. Електронна музика. Кінець структуралізму.

Методичні рекомендації до вивчення теми та самостійної роботи

Студенти під час самостійного опрацювання теми повинні звернути увагу на вивчення таких питань: американський музичний експерименталізм; нова музика: післявоєнний музичний авангард (1950–1960 рр.); музичний серіалізм; принцип невизначеності – музична алеаторика; сонорна композиція; електронна музика; кінець структуралізму.

Питання та завдання для самоконтролю

- В чому сутність американського музичного експерименталізму?
- Що таке нова музика: післявоєнний музичний авангард (1950–1960 рр.).

- Дайте характеристику музичного серіалізму.
- Що таке музична алеаторика?
- Характеристика сонорної композиції.
- Що таке електронна музика?
- Кінець структуралізму.

Основна література

- Баженова Л. Мировая художественная культура. XX век. Кино, театр, музыка (+CD) / Л. М. Баженова, Л. М. Некрасова, Н. Н. Курчан, И. Б. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2008. – С.241, 280–282, 304–307, 323 –336; ил. – (Серия «Мировая художественная культура»).
- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.299 –300;. – (Всеобщая история).
- Григоренко Е. Джон Кейдж. Творчество / Елена Григоренко. – К.: Музична Україна, 2012. –226 с.
- Друскин М. О западно-европейской музыке XX века / М. Друскин. – М.: Советский композитор, 1973. – 271 с.
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- История зарубежной музыки. Вып. 6. Начало XX века – середина XX века / ред. В. В. Смирнов. – Санкт-Петербург : Композитор, 2001. – 630 с.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 138–149.
- Павлишин С. Американська музика / Стефанія Павлишин. –Львів: Бак, 2007. – 316 с.
- Павлишин С. Зарубіжна музика XX ст. Шляхи розвитку. Тенденції / Стефанія Павлишин. – К., 1980.
- Павлишин С. Композитор Мар'ян Кузан. – Львів: Навчально-виробничі майстерні Львівського поліграфічного технікуму, 1993. – 135 с.: порт., 8 окр. л. фотогр.
- Павлишин С. Музика двадцятого століття: Навч. посібник для вищ. навч. закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації /Львів. держ. муз. акад. ім. М. Лисенка / Стефанія Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 232 с.

Програмові вимоги оцінювання знань, умінь та навичок за кредитно-модульною системою

Модуль II.

Дати відповідь на запитання:

- Дайте загальну характеристику стилю романтизму.

- Романтичний симфонізм (Ф. Мендельсон, А. Брукнер, Й. Брамс, Г. Берліоз);

- В чому полягає апофеоз bel canto: Д. Россіні, Г. Доніцетті і В. Белліні?

- Музична драма Ріхарда Вагнера;. Дайте характеристику національних шкіл: виникнення, еволюція розвитку.

- В чому полягає різноманіття і криза музики ХХ століття;

- В чому сутність кризи музичної мови?

- Музичні течії на пограниччі століть: імпресіонізм, символізм.

Експресіонізм; період неокласицизму;.

- Нова Віденська школа: криза тональності. Арнольд Шенберг, Альбан Берг і Антон Веберн. В чому сутність американського музичного експерименталізму?

- Дайте характеристику музичного серіалізму Що таке електронна музика.

Форми підсумкового контролю успішності і навчання

Методи контролю

В залежності від специфіки організаційних форм використовуються такі види контролю: фронтальний, груповий, індивідуальний і комбінований і самоконтроль студентів. Форми підсумкового контролю успішності навчання : індивідуальне та фронтальне опитування контрольні роботи, письмове виконання аналізу творів різних стильових напрямів тобто індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), колоквиум, залік.

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- письмових контрольних робіт;
- письмового виконання аналізу творів різних стильових напрямів

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Залік	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Контрольні роботи	ІНДЗ	50	100
10	10	20	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

- Античные теории языка и стиля. – М.–Л., 1936.
- Баженова Л. Мировая художественная культура. XX век. Кино, театр, музыка (+CD) / Л. М. Баженова, Л. М. Некрасова, Н. Н. Курчан, И. Б. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2008. – С.238–322: ил. – (Серия «Мировая художественная культура»).
- Власов В. Г. Стили в искусстве : словарь. Т. 1. – СПб. : Кольна, 1995. – 672 с.
- Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.8–52. – (Всеобщая история).
- Гете И. В. Из моей жизни. Поэзия и правда // Гете И. В. Собр. соч. В 10-ти т., т. 10. – М., 1937.
- Григоренко Е. Джон Кейдж. Творчество / Елена Григоренко. – К.: Музична Україна, 2012. – 226 с.
- Друскин М. О западно-европейской музыке XX века / М. Друскин. – М.: Советский композитор, 1973. – 271 с.
- Європейські стилі в українській архітектурі : презентація [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.authorstream.com/Presentation/aSGuest100852-1053235-european-style-architecture-ukrainian/>
- Зонтаг С. Проти інтерпретації та інші есе. – Львів : Кальварія, 2006. – 320 с.
- История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
- Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст.: навч. посіб. – Вид. 2-ге, випр., і доп. – К.: Освіта України, 2010. – 416 с.
- Конен В. История зарубежной музыки. Вып. III. Германия, Австрия, Италия, Франция, Польша с 1789 года до середины XIX века. – М. : Музыка, 1972. – С.9–167.
- Левик Б. История зарубежной музыки. Вып II. Вторая половина XVIII века. – М. : Музыка, 1974. – С.5–275.
- Лосев А. Ф. Проблема художественного стиля. – К.: Collegium, 1994. – 288 с.
- Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 6–21 с. : ил.
- Михайлов М. Стиль в музыке: исследование / М. Михайлов. – Л.: Музыка, 1981. – 262 с.
- Музыкальная энциклопедия. – М., 1973–1978. Т.1–4.
- Музична естетика античного світу / вступ. нарис і збір. текстів проф. О. Ф. Лосева. – К.: Музична Україна, 1974. – 220 с.
- Новиченко Л. М. Проблеми стильової диференціації в сучасних східно-слов'янських літературах. – К., 1968.

- Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.12–15.
- Павлишин С. Американська музика / Стефанія Павлишин. – Львів: Бак, 2007. – 316 с.
- Павлишин С. Зарубіжна музика ХХ ст. Шляхи розвитку. Тенденції / Стефанія Павлишин. – К., 1980.
- Павлишин С. Композитор Мар'ян Кузан. – Львів: Навчально-виробничі майстерні Львівського поліграфічного технікуму, 1993. – 135 с.: порт., 8 окр. л. фотогр.
- Павлишин С. Музика двадцятого століття: Навч. посібник для вищ. навч. закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації / Львів. держ. муз. акад. ім. М. Лисенка / Стефанія Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 232 с.
- Розеншильд К. История зарубежной музыки. Вып I. До середины XVIII века. – М. : Музыка, 1973. – С. 7–94.
- Соколов А. Н. Теория стиля. – М., 1968.
- Стендаль. Жизнеописания Гайдна, Моцарта и Метастазіо. Жизнь Россіни / Стендаль. – Алма-Ата : Онер, 1987. – 686 с.
- Типология стилевого развития нового времени. – М., 1976.
- Типология стилевого развития XIX века. – М., 1977.
- Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой культуры. В 2-х т. Т.1. Гельштальт и действительность. – М., 1993.
- Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – С.21–101.
- Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

Інформаційні ресурси

1. Особисте спілкування викладача зі студентами за допомогою електронної пошти.
2. Дистанційний курс для студентів заочної форми навчання.
3. Набір CD із записами музичних творів різних стильових епох.